

A.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλούταρχος, *Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς*, 6 329A-D

Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυματοζομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἔν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μὴδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἰς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἶδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἑλλήσιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑποῦλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινὸς ἦκεν θεόθεν ἄρμοστος καὶ διαλλακτὴς τῶν ὄλων νομίζων, οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὄπλοις βιαζόμενος καὶ εἰς ταῦτο συνενεγκῶν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἦθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας, πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**» αν είναι λανθασμένη. Να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας με παραπομπές στο κείμενο.

1. Ο Ζήνων προτείνει οι άνθρωποι να ζουν σε διαφορετικές πολιτείες με διαφορετικούς κανόνες δικαίου.
2. Η ιδεώδης πολιτεία του Ζήωνα παρομοιάζεται με μία αγέλη ζώων που ζουν σύμφωνα με τον «νόμο».
3. Ο Αλέξανδρος απέφυγε τους πολέμους, επειδή ακολούθησε τις συμβουλές του Αριστοτέλη.
4. Ο Αλέξανδρος χρησιμοποιούσε βία, όταν δεν επαρκούσε ο λόγος.
5. Ο Αλέξανδρος απαιτούσε να θεωρούνται ὅλοι οἱ ἀλλοφύλοι πονηροί.

Μονάδες 10

B1. Με βάση το απόσπασμα «**κοινὸς ἦκεν θεόθεν...ἡγεῖσθαι πάντας**», να εντοπίσετε δύο χαρακτηριστικά που αποδίδει ο Πλούταρχος στον Αλέξανδρο (μονάδες 2) και να συνδέσετε αυτά τα χαρακτηριστικά με τη νέα αντίληψη για την πατρίδα και την οἰκουμένη (μονάδες 8).

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο ἔργο «*Τὰ εἰς ἑαυτὸν*» ὁ Ρωμαῖος αυτοκράτορας Μάρκος Αὐρήλιος καταγράφει τοὺς στοχασμοὺς του με βάση τὴν στωικὴ φιλοσοφία.

Ἀσχετα με τὸ ἀν τὸ Σύμπαν τὸ ἀποτελοῦν ἄτομα ἢ μία συγκροτημένη Φύση, πρῶτο καὶ βασικὸ σου ἀξίωμα ἀς εἶναι τὸ: «Εἶμαι μέρος ἐνός συνόλου που ὑπακούει σε φυσικοὺς νόμους». Δεύτερο, ὅτι «με συνδέει μὴ συγγένεια με τὰ ὁμοειδῆ μέρη». Ἐχοντας αὐτὰ κατὰ νου, ἐφ' ὅσον ἀποτελῶ ἕνα μέρος, δὲν θὰ δυσανασχετήσω με κάτι που θὰ ἀπονεῖμει τὸ ὅλον, γιατί τίποτα δὲν εἶναι ἐπιζήμιον γιὰ τὸ μέρος ἀν συμφέρει στο ὅλον. Γιατί τὸ σύμπαν δὲν ἐμπεριέχει τίποτα που νὰ μὴν εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον του· αὐτὸ εἶναι μὲν κοινὸ γνῶρισμα ὄλων τῶν φύσεων – μόνον που ἡ φύση του κόσμου ἔχει ἀκόμη ἕνα προνόμιον: καμία ἐξωτερικὴ αἰτία δὲν τὴν ὑποχρεώνει νὰ γεννήσει κάτι βλαβερὸ γιὰ τὸν ἑαυτὸ της. Ὅσο θὰ θυμῶμαι ὅτι εἶμαι μέρος ἐνός τέτοιου συνόλου, θὰ μὲν εὐχαριστημένος, ὅ,τι καὶ νὰ προκύψει. Καὶ ἐφ' ὅσον με συνδέει ἕνα εἶδος συγγένειας με τοὺς συνανθρώπους μου δὲν θὰ πράξω τίποτε τὸ ἀκοινωνήτο, κι ἀκόμη περισσότερο, θὰ κατευθύνω κάθε μου παρόρμηση πρὸς τὸ κοινωνικὸ συμφέρον, συγκρατώντας κάθε ἀντίθετη παρόρμηση. Ἀν τὸ κατορθώσεις αὐτὸ, δὲν μπορεῖ παρά νὰ κυλά ἀρμονικὰ ἡ ζωὴ, ὅπως θὰ μπορούσες νὰ φανταστεῖς πὼς κυλά ἡ ζωὴ ἐνός πολίτη που ἐπιδίδεται σε πράξεις ὠφέλιμες γιὰ τοὺς συμπολίτες του καὶ μὲνει εὐχαριστημένος με ὅσα του ἀπονέμει ἡ πολιτεία.

Μάρκος Αὐρήλιος, *Τὰ εἰς ἑαυτὸν*, 10,6 (μτφρ. Γ. Αβραμίδης, ἐκδ. Θύραθεν, Θεσσαλονίκη, σσ. 193-194).

Να εντοπίσετε δύο ομοιότητες ἀνάμεσα στὴν Πολιτεία του Ζήωνα, ὅπως περιγράφεται στο ἀπόσπασμα «**Καὶ μὴν...τὸ ἔργον παρέσχεν.**» καὶ στο παράλληλο κείμενο του Μάρκου Αὐρήλιου.

Μονάδες 10

B3. Να συμπληρώσετε τὸ κενὸ στὶς παρακάτω προτάσεις με ὁμόρριζα, ἀπλά ἢ σύνθετα, τῶν λέξεων ἐ ἔντονη γραφή:

- α) **συντείνει:** Χαμήλωσε τὴν τοῦ ἤχου τῆς τηλεόρασης.
- β) **αἵρεσιν:** Ἡ συμμετοχὴ στὴν ἐκδρομὴ ἦταν
- γ) **κρατῆρι:** Ἀν καὶ ἠλικιωμένος, εἶχε γερὴ
- δ) **ἐνέπλησε:** Ἡ υπογεννητικὸτητα οδηγεῖ σε μείωση τοῦ
- ε) **χρώμενος:** Διάβασε τὶς οδηγίες

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Μία από τις μεθόδους του Σωκράτη για την αναζήτηση της αλήθειας ήταν	α. το πείραμα.
	β. η διάλεξη.
	γ. η διαλεκτική.
2. Η ιδεώδης Πολιτεία του Πλάτωνα κοσμείται από	α. σοφία, ανδρεία, δικαιοσύνη, σωφροσύνη.
	β. σοφία, ανδρεία, πραότητα, δικαιοσύνη.
	γ. μετριοφροσύνη, ανδρεία, δικαιοσύνη, παρρησία.
3. Ο Αριστοτέλης είχε ως πατέρα	α. τον Αμύντα τον Γ'.
	β. τον Νικόμαχο.
	γ. τον Διογένη τον Λαέρτιο.
4. Ο Ξενοκράτης διηύθυνε	α. την Ακαδημία.
	β. το Λύκειο.
	γ. τον Περίπατο.
5. Ο Ηράκλειτος υποστήριξε ότι	α. δαίμων είναι ο χαρακτήρας του ανθρώπου.
	β. η ευδαιμονία σχετίζεται με τα πλούσια κοπάδια.
	γ. η ευδαιμονία είναι ενέργεια της ψυχής.

Μονάδες 10

Γ.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Θουκυδίδης, Ιστορία, Θ 81.1-2

(εκδ. Η. S. Jones και J. E. Powell, Thucydides Historiae, Oxford Classical Texts, Οξφόρδη 1902)

Μετά το ολιγαρχικό πραξικόπημα του 411 π.Χ. στην Αθήνα και την ανταρσία των δημοκρατικών του αθηναϊκού στόλου που ναυλοχούσε στη Σάμο, ο Θρασύβουλος επιτυγχάνει την επιστροφή του Αλκιβιάδη από την εξορία.

Οι δὲ προεστώτες ἐν τῇ Σάμῳ καὶ μάλιστα Θρασύβουλος, αἰεὶ γὰρ τῆς αὐτῆς γνώμης ἐχόμενοι, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατὰγειν Ἀλκιβιάδην, [καὶ] τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἐπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδην κάθοδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρην κατήγεν ἐς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν εἶ Τισσαφέρην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας τὴν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπητιάσατο καὶ ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν ἐς ἐλπίδας τε αὐτοῦς οὐ σμικρὰς τῶν μελλόντων καθίστη, καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἱ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν, οἱ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο καὶ [ἀπὸ] τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν.

ἄδειαν: αμνηστία
ἀνωλοφύρατο: θρηνολογούσε
ξυνωμοσίαι: ολιγαρχικές οργανώσεις

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Οἱ δὲ προεστώτες ... Πελοποννησίων.».

Μονάδες 20

Γ2. Ο Αλκιβιάδης μεγαλοποιεί την επιρροή που ασκεί στον Τισσαφέρνη. Ποιες σκοπιμότητες εξυπηρετεί η ενέργειά του αυτή;

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

πλήθος : τη δοτική πληθυντικού
ἰδίαν : τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
πολλὰ : τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό
ἑαυτοῦ : την αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους στο β' πρόσωπο
ὑπαρχουσῶν : τον ίδιο τύπο στο αρσενικό
ἐλπίδων : τη δοτική του ενικού

(μονάδες 6)

Γ3.β. «[καὶ] τέλος ἀπ’ ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν, καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρην κατήγεν εἰς τὴν Σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην»: Να μεταφέρετε τις υπογραμμισμένες λέξεις στον παρακάτω στον ίδιο τύπο στον οποίο βρίσκονται.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο με έντονα γράμματα: **τὰ πράγματα, ἄδειαν, ὡς τὸν Τισσαφέρην, ἐκκλησίας, τῶν μελλόντων, οἴκοι, τῷ Τισσαφέρνει.**

(μονάδες 7)

Γ4.β. πλεύσας: να χαρακτηρίσετε συντακτικά τη μετοχή και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

1. Λάθος («ἵνα μὴ κατὰ πόλεις...διωρισμένοι δικαίους»)
2. Σωστό («ὡς περ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης»)
3. Λάθος («οὐ γὰρ, ὡς Ἀριστοτέλης... ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν»)
4. Σωστό («οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»)
5. Λάθος («προσέταξεν... τοὺς πονηροὺς»)

B1. Στο εν λόγω απόσπασμα ο Πλούταρχος παρουσιάζει το όραμα και την τακτική του Μ. Αλεξάνδρου παρουσιάζοντάς τον ως μεγάλο ηγέτη. Πιο συγκεκριμένα, προβάλλεται η πεποίθηση πως με την εκστρατεία και τις ενέργειές του εκπλήρωνε μια θεϊκή αποστολή («ἤκειν θεόθεν») η οποία περιελάμβανε την επιβολή μιας οικουμενικής τάξης πραγμάτων με τον Μ. Αλέξανδρο ως κοινό ρυθμιστή («κοινὸς ἄρμοστής») και συμφιλίωτή όλων των λαών («διαλλακτὴς τῶν ὄλων»).

Ο Πλούταρχος, με άλλα λόγια, θεωρούσε πως ο Αλέξανδρος οραματιζόταν ένα οικουμενικό κράτος στο οποίο όλοι οι λαοί θα ζούσαν ισότιμα και δεν θα αισθάνονταν κάποιοι ότι ήταν υποταγμένοι σε άλλους, πράγμα που θα γεννούσε εξεγέρσεις και συνωμοσίες από τη μία πλευρά, αλλά και τιμωρητικές συμπεριφορές από την πλευρά του κατακτητή. Πιο συγκεκριμένα, προσπαθούσε να εντάξει στο κράτος του ειρηνικά («τῷ λόγῳ») τις φυλές και τους λαούς που συναντούσε κατά την εκστρατεία του, αλλά και με τη χρήση της δύναμης των όπλων για όσους δεν έπειθε να ενωθούν μαζί του χωρίς αντίσταση («συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»). Επεδίωξε, επίσης, να ενσωματώσει τόσο τους κατακτημένους λαούς στο κράτος του, μέσα από ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης, αναμειγνύοντας, δηλαδή, τα ἤθη και τα ἔθιμα, ώστε όλοι μαζί να συναποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο, στο οποίο ο καθένας θα είχε τη θέση του, όσο και τους διαφορετικούς τρόπους ένδυσης («κοινὰς ἐσθήτας») και διατροφής («κοινὰς τραπέζας»). Παράλληλα, ενθάρρυνε και τους μεικτούς γάμους, οι οποίοι υπήρξαν ένα αποτελεσματικό μέσο για τη συμφιλίωση Ελλήνων και Περσών. Την πολιτική του Αλέξανδρου εκφράζει πολύ παραστατικά ο Πλούταρχος με μια παρομοίωση. Παρομοιάζει την πολιτική του Αλέξανδρου για τη συμφιλίωση όλων των λαών με την ανάμειξη οίνου και νερού μέσα σε ένα μεγάλο συμποσιακό αγγείο («ἐν κρατῆρι»). Στο πλαίσιο αυτό, της νέας πολιτικής, αναδεικνύεται μια νέα αντίληψη για την πατρίδα. Οι πολίτες έπρεπε να θεωρούν ως πατρίδα τους την οικουμένη, και όχι μόνο την πόλη από την οποία προέρχονταν («πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην»). Η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, ωστόσο ἤδη οι Κυνικοί επαναπροσδιορίζουν τη σημασία του όρου. Καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει ολόκληρο τον κόσμο. Η αντίληψη ότι υπάρχει ουσιαστική και φυσική σύνδεση του καθενός με την ανθρωπότητα, η προτεραιότητα της ανθρώπινης ιδιότητας, είναι η βάση του στωϊκού κοσμοπολιτισμού.

Πάντως, ο νέος ελληνιστικός κόσμος που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου ανέδειξε καινούργιες αξίες, που υπονόμευσαν τις αξίες των πόλεων-κρατῶν και στο ηθικόπολιτικό επίπεδο, η ηθική του δασκάλου του Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλη, αντιστοιχοῦσε στη μικρή κλίμακα μιας πόλης και όχι στην αναδυόμενη οικουμένη.

B2. Ο Μάρκος Αυρήλιος στο παρόν κείμενο υποστηρίζει, όπως και ο Ζήνων, στο έργο του «Πολιτεία» την ιδέα της οικουμενικής πόλης. Πιο συγκεκριμένα ο Μάρκος Αυρήλιος υποστηρίζει ότι ο άνθρωπος θα πρέπει να θεωρεί τον εαυτό του μέρος ενός συνόλου που ρυθμίζεται και διέπεται από τους φυσικούς νόμους («Εἶμαι μέρος ενός συνόλου που υπακούει σε φυσικούς νόμους») Κάτι αντίστοιχο υποστηρίζει και ο Ζήνων στην «Πολιτεία», στην οποία προβάλλει την ιδέα του κοσμοπολιτισμού. Σύμφωνα με εκείνον ο πολίτης πρέπει να αισθάνεται καταρχήν πολίτης μιας ενιαίας οικουμενικής πόλης, η οποία κυβερνάται σύμφωνα με το θεϊκό νόμο της φύσης. Η ιδέα αυτή βασίζεται στην πεποίθηση του Ζήωνα πως ο άνθρωπος μπορεί να ζήσει σύμφωνα με τον φυσικό νόμο, ο οποίος ισχύει καθολικά για όλα τα είδη της ζωής- αφού η φύση είναι ενιαία- άρα μπορεί να επικρατήσει μία νοοτροπία για όλους τους ανθρώπους, ένας κοινός τρόπος σκέψης και συμπεριφοράς που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο μιας ενιαίας οργανωμένης πολιτικά κοινότητας. («ἵνα μὴ κατὰ πόλεις ... δημότας καὶ πολίτας», «ὡς περ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης»).

Ακόμη ένα κοινό στοιχείο ανάμεσα στο κείμενο αναφοράς και το παράλληλο κείμενο είναι η αρετή και η ομόνοια μεταξύ των ανθρώπων. Ο Μάρκος Αυρήλιος επισημαίνει ότι η βασική προϋπόθεση αυτοσυγκράτησης κάθε

ανθρώπου έναντι σε οποιαδήποτε παρόρμηση μπορεί να βλάψει το κοινωνικό συμφέρον, αποφέρει την ευτυχία και την αρμονική ζωή («δεν θα πράξω τίποτε ... αντίθετη παρόρμηση», «Αν το κατορθώσεις αυτό ... αρμονικά η ζωή»). Παρόμοια ο Ζήνων αναφέρει πως στην παγκόσμια πολιτεία που οραματίζεται κυριαρχεί η ομόνοια μεταξύ των ανθρώπων και η αρετή, οι οποίες εξασφαλίζονται με την ευνομία. Η ευνομία αποτελούσε μόνιμο αίτημα στη θεωρία και την πρακτική της ελληνικής αρχαιότητας. Ένας από τους υποστηρικτές της δημοκρατίας, ο λεγόμενος «Ανώνυμος του Ιαμβλίου» συνοψίζει τα πλεονεκτήματά της, αξιολογώντας την ως «ό,τι καλύτερο για το σύνολο και για το άτομο». Στους Στωικούς, ο νόμος είναι ουσιαστικό στοιχείο της πόλης, που ορίζεται ως ένα «πλήθος ανθρώπων που διοικούνται από τον νόμο» (Κλήμης Αλεξανδρέυς, Στρωματείς, 4.26), τον φυσικό νόμο που ισχύει για όλα τα πράγματα. Ο ηγέτης αυτής της κοσμοπόλης πρέπει να γνωρίζει τα αγαθά και τα κακά, να κατέχει το κύριο πολιτικό αγαθό, την αρετή, και να αναλαμβάνει πολλαπλούς ρόλους (κυβερνήτης, δικαστικός, παιδαγωγός κ.ά.), ώστε να διασφαλιστεί η ευνομία. Όλοι οι κάτοικοι θα ζούσαν χωρίς έριδες και προβλήματα μεταξύ τους τηρώντας το νόμο της φύσης ο οποίος φυσικά θα ήταν κοινός για όλους. Σε αυτήν την οικουμενική πόλη οι νόμοι που θα θεσπίζονταν θα στηρίζονταν στον ορθό λόγο και γι' αυτό θα ήταν σύμφωνοι με τον νόμο της φύσης. Η ιδέα αυτή βασίζεται στην πεποίθηση του Ζήωνα πως ο άνθρωπος μπορεί να ζήσει σύμφωνα με τον φυσικό νόμο, ο οποίος ισχύει καθολικά για όλα τα είδη της ζωής- αφού η φύση είναι ενιαία- άρα μπορεί να επικρατήσει μία νοοτροπία για όλους τους ανθρώπους, ένας κοινός τρόπος σκέψης και συμπεριφοράς που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο μιας ενιαίας οργανωμένης πολιτικά κοινότητας. Είναι επομένως φανερό πως ο Ζήνων ήταν υπέρμαχος της προτεραιότητας του φυσικού δικαίου έναντι του δικαίου που θεσπίζει η εκάστοτε εξουσία και οραματίστηκε ένα ιδεώδες πολίτευμα που θα στηριζόταν σε αυτόν τον κοινό για όλους τους ανθρώπους φυσικό νόμο.

B3.

- α) Χαμήλωσε την **ένταση** του ήχου της τηλεόρασης.
- β) Η συμμετοχή στην εκδρομή ήταν προαιρετική.
- γ) Αν και ηλικιωμένος, είχε γερή **κράση**.
- δ) Η υπογεννητικότητα οδηγεί σε μείωση του **πληθυσμού**.
- ε) Διάβασε τις οδηγίες **χρήσης**.

B4.

1. γ
2. α
3. β
4. α
5. α

Γ1. Όσοι ήταν αρχηγοί στη Σάμο και κυρίως ο Θρασύβουλος, ο οποίος πάντα είχε την ίδια γνώμη, αφού άλλαξε την πολιτική κατάσταση ώστε να επαναφέρει από την εξορία τον Αλκιβιάδη, κάνοντας, τέλος, συνέλευση στην Εκκλησία του δήμου, έπεισε τους περισσότερους από τους στρατιώτες και αφού αυτοί ψήφισαν επιστροφή και αμνηστία για τον Αλκιβιάδη, έπλευσε προς τον Τισσαφέρνη και έφερε πίσω στη Σάμο τον Αλκιβιάδη, θεωρώντας ως μόνη σωτηρία να τους αποσπάσει ο Αλκιβιάδης τον Τισσαφέρνη από τους Πελοποννησίους.

Γ2. Στόχος του Αλκιβιάδη ήταν να φοβίσει τους ολιγαρχικούς της Αθήνας (ίνα οί τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν) και να διαλυθούν γρήγορα οι πολιτικοί σύλλογοι (και μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν) και ταυτόχρονα να ενισχύσει την επιβολή του στους στρατιώτες της Σάμου και να τους ενθαρρύνει (οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν και αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν), ενώ οι εχθροί θ' άρχιζαν να έχουν μεγάλες αμφιβολίες για τον Τισσαφέρνη (οἱ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο) και θα έχαναν τις ελπίδες τους (τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν).

Γ3α. πλήθεσι (ν)

ιδιωτέραν/ιδιαιτέραν
πλεῖστα
ὕμᾱς αὐτάς
ὑπαρχόντων
ἐλπίδι

Γ3β. πέπεικε (ν)

ἐψηφισμένων
πεπλευκῶς
κατήχε (ν)/[καταγήοχε(ν)]

Γ4α. τὰ πράγματα= αντικείμενο ρήματος μετέστησε.

ἄδειαν= αντικείμενο μετοχής ψηφισαμένων.

ὡς τὸν Τισσαφέρνην= εμπρόθετος επιρρήματος προσδιορισμός κατεύθυνσης σε πρόσωπο στο πλεύσας.

ἐκκλησίας= υποκείμενο απόλυτης μετοχής γενομένης.

τῶν μελλόντων= επιθετική μετοχή ως γενική αντικειμενική στο ἐλπίδας.

οἴκοι= επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο στη μετοχή ἔχοντες.

τῷ Τισσαφέρνει= δοτική αντικειμενική στο πολέμιοι.

Γ4β. πλεύσας=επιρρηματική χρονική μετοχή (προτερόχρονο) συνημμένη στο υποκείμενο Θρασύβουλος του ρήματος κατήγεν. **Ανάλυση:** ἐπί/ ἐπειδή Θρασύβουλος ἐπλευσε.

Επιμέλεια

Μαυρακάκης Μανόλης • Λιναρδάκη Μαριάννα • Ψαράκη Μάρω

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ